

KÄLLKRITISKT PROV – ITALIENS ENANDE

KÄLLA 1: Utdrag från https://sv.wikipedia.org/wiki/Italiens_enande

Besökt den 3 december 2020 klockan 19:00

Camillo di Cavour var statsminister i mitten av 1800-talet i kungariket Sardinien. Genom diplomati hade Cavour skapat franskt och brittiskt stöd samt banat vägen för Italiens enande. Med utgångspunkt från kungariket Sardinien, med dess kung Viktor Emanuel II, ville man skapa det moderna Italien. Genom Felice Orsinis attentat mot Napoleon III 14 januari 1858 äventyrades det franska stödet. Men genom Cavour's diplomati med en byteshandel, där Nice var en bricka i spelet, lyckades han rädda det franska stödet. I ett hemligt möte den 21 juli 1858 med Napoleon III i Plombières-les-Bains, planerade de 1859 års krig mot Österrike. Resterna av Savojen (de franska skidorterna) och Nice avträdde av Piemonte till Frankrike, som motprestation för Frankrikes och Napoleon III:s stöd. Som Piemontes deputerad (riksdagsman) 1860, protesterade Garibaldi våldsamt mot Nices och Savojens avträdande.

Med Cavour's godkännande störtade Garibaldi genom invasion och uppror monarkin i kungariket Bägge Sicilierna, det vill säga Neapel och Sicilien. Den 5 maj 1860 for Garibaldi till Sicilien med 1 067 "trojna" – la spedizione dei mille – och landsteg 11 maj i Marsala. Dagen därpå utropade han sig till diktator över ön i Viktor Emanuel II:s namn, 15 maj slog han de neapolitanska trupperna i slaget vid Calatafimi, och 27 maj tågade han in i Palermo. I början av augusti var hela ön, med undantag av citadellet i Messina, i Garibaldi's hand. Mot Camillo di Cavour's och Viktor Emanuel II:s order förde Garibaldi nu frihetskriget över till fastlandet, erövrade Reggio di Calabria och tvingade flera gånger överlägsna neapolitanska truppavdelningar att kapitulera. 7 september tågade Garibaldi in i Neapel. I början av oktober splittrade han resten av den neapolitanska armén i slaget vid Volturno, och 8 oktober började han belägra Capua. Kungariket övertog nu ledningen, och 8 november gjorde Viktor Emanuel vid Garibaldi's sida sitt intåg i Neapel. Cavour lät ockupera östra halvan av Kyrkostaten. I denna process vände Napoleon III och blev påvens försvarare; han förhindrade nu Rom från att bli Italiens huvudstad. De centrala italienska staterna anslöt sig också 1861, då Kungariket Italien formellt grundades och blev en stat. Huvudstaden flyttade 1865 till Florens. Den ockuperade halvan av Kyrkostaten, tillsammans med Neapel och Sicilien, annekteras av det nya Italien.

KÄLLA 2: Utdrag från artikeln ”*Garibaldi enade Italien*” i den populärhistoriska månadstidningen Militär Historia. Militär Historia ges ut av Bonnier Publications International AS. Denna artikel är skriven den 12 mars 2020 av Eskil Fagerström. Eskil Fagerström (f 1971) är journalist på Sydsvenskan och författare.

I staten Piemonte – med Turin som huvudstad – pågick under dessa år ett intensivt politiskt spel kring en kommande italiensk stat. Politikern Camillo Cavour ville låna galjonsfiguren Garibaldi's rykte och anseende inför ett kommande krig mot Österrike-Ungern. Garibaldi hämtades med ångbåt på Caprera och fick än en gång i uppgift att leda en kår av frivilliga alpjägare, som med betydande framgång opererade i Alperna sommaren 1859. Kriget mot Österrike medförde inga större framgångar för Piemonte och freden gjordes, förnedrande nog, upp över huvudet på italienarna av Napoleon III och Franz Josef I. För den glödande patrioten Garibaldi kom fredsavtalet som en kallduch – särskilt som Piemonte, i utbyte mot att få expandera söderut i Italien, avtalat att Garibaldi's födelsestad Nice (Nizza) skulle tillfalla Frankrike.

Det var nu som Garibaldi genomförde sitt livs djärvaste satsning: tillsammans med runt 1 000 man begav han sig söderut till Sicilien. Där pågick redan uppror mot det styrande kungahuset i Neapel, som vid den här tiden var ett eget land. Till dem anslöt sig Garibaldi's soldater. Segern kom snabbt. Förbluffande nog lade de napolitanska trupperna, som var många gånger fler, snart ner sina vapen. Garibaldi hade befriat Sicilien! De fortsatte mot Neapel, landets största stad. Där hade det styrande borbonska kungahuset redan lämnat staden och Garibaldi togs emot som en befriare. Bara några dagar senare avancerade piemontesiska styrkor ner i Marche, Umbrien och Kyrkostaten. Dessutom lyckades Garibaldi besegra resterna av den napolitanska armén i slaget vid Volturno. Nu var drömmen om ett enat Italien nära. 27 januari 1861 hölls allmänna val och den 14 mars 1861 antog parlamentet i Turin den lag som skapade kungariket Italien. En sak saknades dock: själva staden Rom. Där styrde fortfarande påven, och han beskyddades av franska trupper. Italien vågade inte angripa, av rädsla för att stöta sig med Frankrike.

KÄLLA 3: Italiens enande: Giuseppe Garibaldi (1807–1882) hjälper Victor Emmanuel II (1820–78) att sätta på sig den italienska stöveln. John Tenniels teckning från "Punch Magazine", London, 17 november 1860. Träsnitt. Punch Magazine var en engelsk satirisk veckotidning.

UPPGIFTER

- 1a. Vilka var orsakerna till att Italien enades enligt **KÄLLA 1**? [3 poäng]
- 1b. Tolka budskapet om det italienska enandet i **KÄLLA 3**. [2 poäng]
2. Vad är ursprunget, syftet och det källkritiska värdet av **KÄLLA 2** för någon som studerar Italiens enande 1861?
Använd de olika källkritiska kriterierna och tolka **KÄLLA 2**. [6 poäng]
3. "Giuseppe Garibaldi var den avgörande orsaken till att Italien enades".
Ta ställning till detta påstående med hjälp av de olika källorna ovan samt din egen tillägnade kunskap. Använd dig av samtliga källkritiska kriterier. [9 poäng]